

MÄNGEN

Nummer 4-5 1980

LÄTT BLANDAT FRÅN BRUKEN KOSTA · BODA · ÅFORS · JOHANSFORS · SKRUV · MÅLERÅS

*God Jul och Gott Nytt År
önskar Redaktionskommittén.*

Bilden: God Jul i Boda-stugan. Monica Backström heter tomten som smyckat och pyntat inför julen.

Fr. v. ser vi Stig Carlsson, Tage Bergh, t.f. VD Ulf Ericsson, Gösta Ohlsson, Arne Dahlström, Håkan Flå, Wolfgang Weidner och Herman Zimmermann. Kvartetten från Boda finns tyvärr inte med på bilden.

Idémakarna får pengar

Åter har några anställda kommit med fina idéer som av Förslagskommittén belönats med stora och små kronor.

Det skall bli en liten festlighet uppe på Tekniska kontoret strax före jul där alla skall få sina checkar.

Detta kan man läsa om i Förslagskommitténs senaste protokoll. Man hade vid sitt senaste sammanträde inte mindre än nio förslag att behandla. Av dem blev sex belönade och övriga förslag skall utredas vidare.

För den som inte minns hur det går till vill Mängen kort reda ut begreppen kring förslagsbelöningarna.

»Förslagsverksamheten vill aktivt bidra till att stimulera medarbetarna att utöver sina ordinarie arbetsuppgifter lägga fram idéer till förbättringar eller förändringar till gagn för företaget».

Så står det bl a i reglerna. Förslagskommitténs uppgifter består i att bedöma värdet av inkomna förslag. Som ledning för sitt arbete har kommittén en skala efter vilken man belönar förslagen. Först görs alltså en utredning där man fastställer om förslaget kan realiseras och om det leder till den önskade förbättringen. Om så är fallet blir det dags att ta fram belöningens storlek med hjälp av skalan. »Mycket värdefulla förslag, Värdefullt förslag, Fördelaktigt förslag, Önskvärt förslag och Acceptabelt förslag».

Den här omgången får HÅKAN FLÅ 2.000 kronor för ett förslag som gäller en »eftersköljare vid kantning, kulning och polering m m». Förslaget innebär att man sparar in arbetstid med att tvätta och torka glas före värmning. Förslaget bedömdes som *mycket värdefullt*.

Ett nytt system (sätt) att dra långa ben med fot har en Boda-kvartett funderat ut. Alf Adolfsson, Dennis Ekström, Göte Arvidsson och Tony Karlsson får dela på 1.000 kronor för förslaget, som bedömts som *värdefullt*.

Lars-Gösta Magnusson har klurat ut ett sätt att överföra text från skrivmaskin till diabilder med överföring till screen. 200 kronor att lägga till julklappskassan får han för det.

Arbetskamraterna Wolfgang Weidner och Herman Zimmermann har kommit på ett förenklat sätt att tillverka ljuslyktan Oktav. Nu blåser man den i ett moment mot tidigare två. 1.000 kronor blev belöningen.

Stig Carlsson har fått 500 kronor för en idé om mekanisk sotning av avgaspanna i nya hyttan. Förslagskommittén låter förslaget kvarstå som en intressant idé för framtiden.

En trio bestående av Tage Bergh, Arne Dahlström och Gösta Ohlsson har lämnat in ett tidsbesparande förslag som gäller »snedsågning med osprängd kant». Deras förslag bedömdes som *värdefullt* och ger trion hela 4.500 kronor att dela på.

Den här korta rapporten vill Mängen avsluta med ett rungande GRATTIS till de duktiga idékläckarna.

KALLE FORNELL SLUTAR

En välkänd profil slutar på Kosta Boda. Det är den tekniske chefen K.V. Fornell som vid årsskiftet lämnar sin tjänst. Varför då, undrar vi?

—Vi har smakat på att jobba utomlands tidigare och nu vill vi ut igen. Vi det står för familjen som består av hustru Minette och 8-årig grabb samt 1 1/2 år gammal flicka, förutom KV själv.

Nu skall man till SRI LANKA, där KV skall tillträda en tjänst som PLANT MANAGER vid ett stort damm- och kraftverksbygge. Ett projekt som beräknas ta 4 år att genomföra. KVs jobb kommer att bestå i ansvaret för bl.a. bostäder och skolor. Totalt skall ca 1.000 personer samlas kring det här stora projektet och av dem blir det omkring 100 svenskar. Minette Fornell skall vara lärare i den svenska skolan som kommer att finnas på platsen.

Att lämna Kosta känns svårt, tycker KV. — Det är det trevligaste jobb jag haft. Jättefin personal. Kommer att sakna kamraterna. Men skriv att jag kommer tillbaka en gång om året och hälsar på, säger han, och sänder också ett tack för det förtroende han mött på Kosta Boda.

MÄNGEN

Personaltidning för
Kosta Boda AB, 360 52 Kosta

utgiven i dec. 1980

Redaktionskommittén:

Bernt Axelsson
Hans Israelsson
Pat Johansson
Gunnel Lorentz
Sten Robert
Tommy Ragnarsson

Redaktör:
Ove Alström

Ansvarig utgivare:
Göthe Gustafsson

Innehållet i Mängen får återges eller citeras om källan anges enligt följande: »Mängen, personaltidning för Kosta Boda AB.»

Mängen ISSN 0345 - 8261

Björn Svärdson, ny VD!

Det är säkert bekant för alla att Björn Gunnar Svärdson, 37, skall bli ny VD på Kosta Boda från årsskiftet. På brukens alla anslagstavlor har vi läst meddelandet om denna händelse och sett en bild av nya VDn. Mången har träffat Björn Svärdson och kan nu förmedla en litet vidare bild av denne man, som vi säkert kommer att lära känna bättre efter en tid.

När Mången helt fräckt frågar om namnet är taget får vi veta att det är ett gammalt ärvt familjenamn. En av Karl XII:s knektar tog sej namnet och sen har det gått i arv.

Björn Svärdson är född i Stockholm, både far och farfar likaså. Det var därför ganska naturligt att han valde att utbilda sej till civilingenjör just vid KTH, Kungl. Tekniska Högskolan i Stockholm. Redan som elev på skolan arbetade han som både lärare och forskare där. Studierna fortsatte efter examen med fördjupning i kunskaperna om produktion och ekonomi och resulterade i två nya titlar: tekn. lic. och tekn. dr. Det var på KTH han utvecklade ett synsätt, ett styrsystem med hjälp av datorer, som han »licade på». Doktorsavhandlingen skrev Björn om produktionsekonomi baserat på industriefarenheter.

Förutom sina omfattande studiekunskaper har han hunnit med en omfattande praktik, vår nya VD. Under 2-3 år jobbade han åt AUTOKUMPU OY i Finland och fick då tillfälle att införa sitt planeringssystem, ett sätt att »sy ihop order med leveranser».

Åt ASEA gjorde han styrsystem förutom att han ägnade en hel del energi åt obemannad produktion. T.ex. för att ta vara på all kapacitet i de enormt stora investeringar som gjordes i maskiner. Under natten kan en i vanliga fall bemannad maskin fortsätta med enklare produktion på egen hand.

Som konsult åt Asbjörn Habberstad ägnade han under 5 år sina kunskaper åt de mest skiftande verksamheter. Några exempel är Verkstadsindustri, Varv-, Stål- och Skogsindustri, Läkemedel- och Byggnadsindustri. Främst är det ekonomiska och produktionsfrågor han arbetat med.

Om det kommande arbetet vid Kosta Boda säger han att det nog blir ett kul jobb i en stimulerande miljö. Han har sett att här finns engagerade människor och han tycker att hela näringen, bygden och företaget är »K-stämplat».

Det skulle väl betyda att vi alla lever i och arbetar med Kultur. Och med sköna ting. Man måste ta hänsyn till dessa värden, säger han, känna ömsinhet mot miljön och vara lyhörd. Det är nog viktigare här tror han, man är inte heller så anonym. Människornas personliga egenskaper kommer bättre till sin rätt här och det gör att jobben fungerar bättre. Man kan se sin egen betydelse lättare och det är viktigt att man inte tar bort den känslan men där finns kanske också en viss benägenhet att inte vilja ändra på något.

Björn Svärdson räknar med att det tar några månader att tränga in i jobbet. Till dess vill han bara lyssna och lära.

Kosta Boda är ett i grunden sunt företag, tycker han. Det är klart att det finns problem, men de skall lösas. Så tar han till en liknelse och säger att Kosta Boda kan liknas vid en stor båt. Vad det nu gäller är att ta fram sjökortet och visa alla vart vi är på väg. Sen återstår bara att trimma roddarna så att alla ror åt samma håll, målet på sjökortet. Om man ser Kosta Boda på det sättet följer av sej själv att konkurrens mellan bruken t.ex.

är meningslös, vi jobbar alla för samma mål. Det är vi tillsammans som är Kosta Boda.

Nu kommer familjen Svärdson att flytta till villan på Bergsstigen i Kosta. Mången undrar hur familjen ser ut och vad de tycker om att bli smålänningar? Förutom Björn består familjen av hustru Ulla, 36, född i Västervik, som arbetar med att designa och inreda kontorsmiljö åt ASEA koncernen. Ulla är fil.kand. med bl.a. statistik, kulturgeografi, reklam- och marknadsföring som meriter.

Tillsammans har de barnen Ylva 13 år och Pär som är 10. Dagarna före jul anländer man till Kosta och hinner bara börja packa upp innan hela familjen sticker iväg till sitt speciella andningshål, ett torp i Västervik. Familjen är djurvänlig, har katt och kaniner bl.a. och Ylva har haft en häst. Det är kanske därför hon skriver hästböcker och tycker att hon borde få pris av Bonniers. Pär är också en kreativ unge. Han syr, bakar, snickrar och läser Tolkien. En riktigt påhittig kille säger pappa Björn.

Ulla är den som har mera sinne för estetik. Hon väver, syr kläder, tycker om konst och musik samt läser mycket. Det textila intresset har hon säkert efter sin mor som är mycket kunnig i vävning och har haft bl.a. egen linodling. Björn själv ägnar gärna fritiden åt att fiska, segla, jaga rådjur, harar, skogsfågel och älg. Arrenderar jaktmark i Västmanland. Dessutom gillar han att brygga eget öl eller vin, lyssna på helst klassisk musik eller läsa. Skidor också, säger han, jag gillar att åka skidor.

Nog låter det som om Kosta får en aktiv familj i de nya invandrarna.

Mången träffade Björn Svärdson i utställningshallen i Kosta. Vi satt tillsammans på den runda soffan och nu och då måste Björn kliva iväg till någon utställd glasbit. Hans beundran för de vackra tingen var inte att ta miste på. Nyfikenheten på Kosta gjorde att Mångens utsände lika ofta fick svara på frågor, som att fråga själv. Vårt samtal tog åtskilligt med tid, men det måste redovisas att det var angenäma stunder. Björn Svärdson är en mycket trevlig människa och har en stark utstrålning. Förtroende, tänker jag. Förtroende och hopp. Kosta Boda har nog haft tur som fått Björn Svärdson som rorsman i den gemensamma båten.

Ove Alström

1980-12-11

Tage visar formen

En dag i höstas hände något märkligt i Kosta. I Hyttan, inne hos Jan-Eric Ritzman, stod en man och gjöt glas i en djupfryst lerklump. Runt omkring fanns tekniker och formgivare från bruken.

Man bevittnade den första demonstrationen hos oss av ett nytt material för formar till glasindustrin.

Det började med att ensamblåsaren Ulla Forsell, som alltså har en egen hytta i Stockholm, behövde billiga formar för sina experiment och prover. Hon talade med Tage Möller, också formgivare och medhjälpare, om saken. Man började fundera på problemet.

Det blev en liten grupp bestående av Tage Möller, Ulla Forsell, keramikern Anders Nyhlén från Söderköping och glasformgivaren Lars Hellsten från Orrefors som satte igång ett eget utvecklingsarbete. Man fick pengar från STU, Styrelsen för Teknisk Utveckling, 82 000 och etablerade också ett samarbete med Glasforskningsinstitutet. Lars Hellstens uppgift i gruppen var att representera de industriella sammanhangen, vara rådgivare.

Pengarna har man undan för undan fått från 1979, allteftersom arbetet fortskridit.

NYTT FORMMATERIAL

Nu stod vi alltså här i Kosta Hytta och tittade på när Tage Möller demonstrerade hur långt de kommit, en slags delredovisning av projektet. Bakom ryggen stod en frysbox och ur den plockade han fram gamla smöraskar av plast, eller små kartonger. Däri hade han frusit ner en lerliknande massa som utgjorde »formen». Han tog den ur frysboxen och använde den som gjutform för glödande glas. Samma form kunde användas flera gånger, visade han också.

Vi fick veta att massan bestod av ett slags keramiskt material blandat med bl.a. fin aska. Nu siktade man på att ta fram ett recept på den bästa massan, kanske olika blandningar för olika ändamål. Tekniken för att göra många formar billigt finns redan, sa Tage, och hänvisade till glassindustrin. Innan formmassan stelnat i frysen är den ju flytande, precis som glassen. En av fördelarna är lättheten att gjuta in en figur i ett glasblock t.ex. Det har man inte kunnat göra tidigare. Över huvud taget öppnas många nya möjligheter med detta billiga enkla formmaterial.

Arbetsfördelning i Upsala-Ekebys centrala ledning

För att tillfredsställa vissa välgrundade personliga önskemål och samtidigt förbättra arbetsfördelningen inom koncernledningen kommer följande förändringar att genomföras:

1. Koncernens Vice VD, Bengt Andreasson, kommer att koncentrera sina arbetsuppgifter på rena lednings- och uppföljningsfrågor och i detta avseende biträda och assistera koncernchefen.
2. Chefen för koncernens centrala marknadsfunktion, Erik Rosén, önskar reducera sin arbetsbelastning. Förutom sin anslutning till koncernstyrelsen kommer han fortsättningsvis att vara ordförande i styrelsen för Boda Trading House AB och därigenom leda detta bolags verksamhet. Erik Rosén kommer också att vara permanent ordförande i koncernens centrala Produktråd. Övriga arbetsuppgifter, som tidigare ålegat honom, kommer att handhas av en centralt placerad marknadsdirektör. Ledningen av koncernens utländska säljbolag kommer dock tills vidare att handhas av koncernens ekonomidirektör, Ulf Ericsson, som redan tidigare har ansvaret för ekonomisk uppföljning av utlandsbolagen.
3. Nuvarande ekonomi- och finansfunktioner inom huvudkontoret sammanslås till en funktion under ledning av Ulf Ericsson och består av två sektioner, ledda av Lars Carlberg respektive Sören Jespersen.

Den nya organisationen avseende Vice VD:s arbetsuppgifter och finansfunktionen kommer att gälla från 1981-01-01 och övriga åtgärder är avsedda att träda i kraft från 1981-04-01.

Vad tyckte nu glasfolket om de här glassformarna till glas? K.V. Fornell gjorde sej till talesman för teknikerna och sa att det här var nog allra bäst för formgivarna. De kunde själva göra en form snabbt för att pröva sina idéer i. Det finns ju inga begränsningar i användandet annat än att varje form har kort livslängd. Håller kanske bara för 2-3 prover. Men visst borde det provas i industrin, tyckte han.

Bertil Vallien verkade påtagligt intresserad av Tages frysta formar. De liknar ju litet Bertils egna sandformar han så ofta med framgång använt. Det blev många omgångar förtroligt prat mellan Tage och Kosta Boda-folket innan demonstrationen var slut.

En fortsatt rapportering kommer, lovade Tage.

Så här ser formen och avgjutningen från den ut. Formen är delvis smält, har blivit litet lös i kanterna.

På bordet framför de här intresserade åskådarna ligger exempel på några olika formar, alla djupfrysta av det nya materialet.

Här har Tage Möller gjutit in en »liten gubbe» i glasblocket. När glaset stelnat har »gubben» torkat och kan lätt skakas ut ur formen. Här ses resultatet av gjutningen inuti glasblocket.

GLASRIKETS DOKUMENTATION FORTSÄTTER

Det stora arbetet med att dokumentera Glasriket fortsätter. Det är enorma krafter som satts i rörelse och under det senaste året åstadkommit både utställningar, böcker och nu också en gram-mofonskiva.

Ännu fortsätter man att gräva efter det förflutna samtidigt som man på flera glasbruksorter tagit sej an framtidens ut-formning.

Intresset för det här arbetet har inte mattats och nu duggar redovisningarna av gruppernas arbete tätt. Av de plane-rade tjugo lokala böckerna har redan fy-ra utkommit: Åfors, Rosdala, Johans-fors och Åseda. Åfors och Rosdala-

böckerna sålades snabbt ut och en ny-tryckning pågår därför nu. Före jul hoppas man få ut ännu en bok. Den skall handla om Hovmantorp och kom-mer att bli något mastigare än föregång-arna därför att det bl a är flera bruks historia som skall inrymmas i den voly-men.

Senare, under 1982, beräknar man också kunna presentera en större sam-manfattande bok om hela glasriket och dess historia. Den skall ges ut av Liber förlag och kommer säkert att få stry-kande åtgång.

Grammofonskivan, som vi alla väntat på, finns nu på skivdiskarna. Glasrikets musik på skiva är en viktig dokumenta-tion av sju kårers musik och en manskör från Hovmantorp. En spegling av musi-ken sådan den lever idag, med fel och

förtjänster, så som ett dokument bör va-ra. Musikkåreerna, som medverkar är föl-jande: Kosta, Norrhult, Älgshult, Orre-fors, Emmaboda, Hovmantorp och Jo-hansfors samt den redan nämnda mans-kören.

Denna dubbel-LP innehåller musik också av små ensembler från de större kårerna som spelar musik från olika epoker. På de fyra skivsidorna finns inte mindre än 23 titlar. Årets bästa julklapp till musikvänner bland glasarbetarna bör det här vara.

Det finns en planerad framtid också för det här jättelika glasrikeprojektet. Under 1981 kan vi vänta oss bl a att få uppleva en jättemusikfest i Nybro där inte mindre än 22 musikkårer skall medverka. Omkring 500 musikanter un-

der Robert Sjölin's ledning skall då fram-träda i en samkonsert, förutom alla de mindre konserter som skall hållas på olika håll i Nybro.

Förutom alla lokala utställningar kommer man att med godbitarna från dem visa en större utställning vid Sv. Fabriksarbetarnas kongress i Stockholm i maj 1981.

Smålands Museum skall redovisa cirk-larnas forskningsresultat under hela sommaren -81. Riksutställningar pro-ducerar en vandringsutställning, som ABF skall låta turnera i hela landet.

En teaterpjäs samarbetar man med Växjö-ensemblen om. Elisabeth Söder-ström, som är lärare på Scenskolan i Stockholm och regissör m m, skriver pjäsen som beräknas ha premiär 1 maj 1981.

Framtidsstudier har cirklar i Hovman-torp, Målerås och Åfors ägnat sej åt. Tillsammans med arkitektstuderande från Lund har man arbetat fram små häften med konkreta planer för respek-tive ort. Flera cirklar väntas starta i den här delen av projektet, eller följa upp det arbete de redan startat.

Imponerande är väl det ord som bäst beskriver allt det samlade arbete som görs av många hundra engagerade män-niskor i Glasriket. En större och viktiga-re kulturinsats är svårt att hitta i vårt land just nu.

*Vi tackar alla, var och en på sin post,
för väl utfört arbete i företagets tjänst under det gångna året
och tillönskar Er och familjen en*

GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Företagsledningen.

Tre flickor från Småland

På NKs konstavdelning har de tre smålandsflickorna Monica Backström, Anna Ehrner och Ulrica Hydman-Vallien ställt ut under november.

Det här var faktiskt första gången som tre glaskonstnärer från Kosta ställde ut tillsammans. Förväntningarna hos dem själva och hos publiken var stora inför vernissagen den 5 november i Stockholm.

I pressmeddelandet kunde man läsa om innehållet i deras respektive kollektioner och helt kort kan de sammanfattas så här:

Anna Ehrner ställde ut skålar, fat, vaser, pokaler, burkar och vägg- och fönstermycken från kristallhyttan. Milda

pastellfärger dominerade hennes kollektion. En gråblå transparent färg är ibland dämpad, beslöjad, ibland mer intensiv.

Blästrat underfång och graalteknik i flerfärgade skikt i enkla former har hon arbetat med. Mest är det hennes egna känslor och stämningar hon inspirerats av.

Monica Backström visade en hyttarbetad kollektion från Boda. Skålar, vaser, pokaler, fat och ägg. Alla föremålen bearbetade, syrade eller målade t.ex. Dessutom en opalserie i ett program med romantiska effekter. I hyttan har hon haft hjälp av mästaren »Bellman» Bengt Johansson för att omsätta sina idéer till glas, ett samarbete hon prisar.

Ulrica Hydman-Vallien har för första gången provat på att arbeta med klar kristall. Det har blivit fat, skålar, vaser och flaskor som hon dekorerat med gravyrer, där hennes välkända motivvärld åter kommit till uttryck. En serie svart glas med millefiorieffekter fanns också med liksom disiga skålar med skimrande kristallormar eller andra djur på en bucklad kula.

Både Anna och Ulrica har haft glädje av Jan-Eric Ritzmans stora glaskunnande i hyttan.

Hur gick det nu då? Närmast att fråga är Monica Backström, som berättar att till vernissagen kom det väldigt mycket folk, omkring 400 personer. NKs Konstavdelning var packad med människor. Det stora intresset kanske kunde förklaras med att de tre flickornas utställning gav löfte om variation, en större mångfald föremål att se.

Näväl, efter all pompa vid invigningen, kom köandet igång. Bland dem som försåg sej med värdefullt glas fanns Nationalmuseum, som av Monica köpte ägg och glas ur opalserien, av Ulrica en graverad vas och av Anna ett blästrat fat. Många av de större konstföreningarna passade också på att fylla på sina kollektioner med unika glaspjäser.

Under två dagar fanns de tre utställarna kvar i huvudkommunen för att kunna träffa den konstintresserade allmänheten. Det gav fina impulser, säger Monica och var säkert också värdefullt för besökarna. Här kunde de få direkt besked om konstnärernas tankar och arbete med sitt glas.

För NKs säljpersonal var det också ett fint tillfälle till kontakt. Genom den personliga kontakten lärde man sej mera om föremålen, fick ett personligt förhållande till dem som gagnade försäljningen.

En liten lustig episod berättade Monica om: Den helt stängda utställningen tillät ingen att ens få den minsta glimt innan vernissagen. Men man gjorde ett undantag för en japansk herre som strax skulle iväg med ett flyg. Han hade en väns uppdrag att köpa vackert glas. Omsorgsfullt försjönk han i pjäsernas skönhet. Särskilt länge blev han stående framför en av Ulricas pjäser. Till slut hade han bestämt sej och köpte den utvalda pjäsen, som kostade omkring sjutusen kronor. Ett vågat köp för en väns räkning, säger Monica och en bra början på vår utställning!

Det är klart att den här utställningen drog till sej hela den etablerade kritikerkåren. Omdömena blev överlag positiva. Till exempel den respekterade kritikern i Sv. Dagbladet Åke Livstedt gjorde en omsorgsfull recension, där han glädde sej åt det fina resultatet.

De'e glas de'.

**Bengt Heintze.
Mästaren från Kosta.**

10 okt.-30 nov. 1980.
Malmö Museum.

Alla vi som känner Bengt Heintze (och vem gör inte det?) vet att det är hans eget stridsrop, eller kanske hellre kärleksrop, i hyttan. Den här mästarnas Mästare har nu haft en egen utställning i Malmö, på Muséet och hos Silverbergs parallellt. En egen utställning, det har ingen glasarbetare haft förut.

Det var alldeles självklart att Bengts egen utställning skulle blåsas in av Kosta Oktetten, där han själv med bravur blåser Ess-kornett. 1.000 personer kom.

I mer än 60 år har Bengt Heintze suttit där i hyttan och blåst glas som formgivits av andra. Nu vid 75 års ålder är han fortfarande verksam och har alltså slutligen gjort glas av egen hand och huvud. Det är en sådan fin utställning, säger man i tidningarna, »glaset är som för tusen år sedan eller sådant som det kommer att vara om tusen år. Tidlöst glas rätt upp och ner. Inget efterarbete, ingen dekor, annan än den sköna formen.»

Arbmans i Malmö har formgivit alla aktiviteter kring utställningen och det är också ett bra sätt att hylla Mästaren. Vackra annonser, affischer och trycksaker.

Utställningen skall nu närmast till Blekinge och därefter under hela 1981 turnera landet runt. Det unnar vi alla, att få se den här utställningen och visst är det väl en fin summering på ett fantastiskt glasblåsarliv.

Tro bara inte att Bengt slutat att gå till hyttan var morgon, för det är inte sant. Du träffar honom där om du vill.

KOSTA LIMITED EDITION:

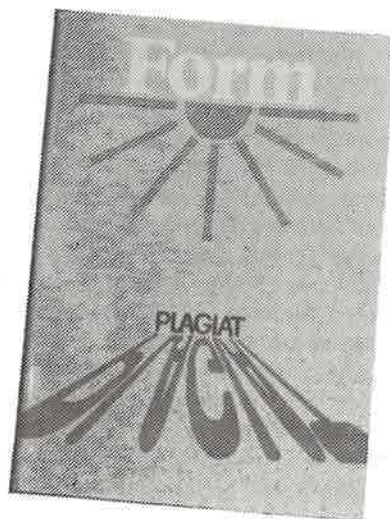
Max Walter Svanberg debuterar i glas

Ännu ett förnämligt konstverk har intagit sin plats i Kosta Limited Edition. Det är Max Walter Svanberg som smyckat den av Sigurd Persson formgivna skålen. På de sex sidorna finns Max Walters välkända kvinnoporträtt, ännu en av hans hyllningar till kvinnan. Skålen, som formats av en kristallklump på 12,5 kilo görs i 375 ex och kostar 10.000 kronor. Den slutliga vikten är cirka 6-7 kilo. De sköna kvinnorna är både etsade och graverade i glaset.

När det var vernissage hos Duka i Malmö och Lund kom det mycket folk. Max Walter var själv där och kunde belåtet notera att han lyckats väl med sitt förstlingsverk i glas. Tidningarna var inte heller sena att slösa beröm över den vackra skålen.

På Kostas gravörverkstad vilar ett inte så litet tryck just nu. Efterfrågan på skålarna håller gravörverkstaden fullt sysselsatt.

Plagiat en plåga

Vår tillvaro är fylld av tidningar och tidskrifter. Sällan hinner vi mera än att skumma igenom dem för att finna något som exakt motsvarar vårt intresse. Därför vill vi här göra litet reklam för tidskriften FORM nr 7-80. Där finns just det som borde intressera de flesta av oss i glasriket. Huvuddelen av numret handlar om PLAGIAT, något som också drabbar Kosta Boda.

När man kollar upp innehållsförteckningen av FORM nr 7 1980 finner man

att det aktuella ämnet PLAGIAT ägnats inte mindre än 6 av de uppräknade 18 artiklarna. Det här temanumret känns speciellt angeläget för oss i glasbranschen. Våra produkter blir ju ständigt plagerade eller kopierade med ett annat ord.

Senast i detta nr av Mängden kan du läsa om hur LINDA pirattillverkas i Thailand.

Under rubriker som »Kampen för mönsterskydd», »Är detta plagiat?» och »Akta er för plagiarius» finns många värdefulla erfarenheter att ta del av. Gör det! Köp och läs det här numret. Vår egen Bertil Vallien är en av dem som uttrycker åsikter om plagiaten dessutom.

Bertil Vallien är också aktuell med en egen artikel i samma nummer. Där gör han i en egen text jämförelser mellan erfarenheterna från gästföreläsandet i Pilchuck, USA, och glasskolan i Orrefors. Pilchuck kallar han för en »...öppen och vital skola — i motsats till Orrefors». En angelägen artikel att läsa, det blir vi nog överens om.

Allra helst skulle redaktionen vilja citera långa stycken ur Bertils artikel, men sånt gör man bara inte. I stället hoppas vi att i ett senare nummer av Mängden kunna ta upp Bertils synpunkter i en intervju med honom.

Till dess, skynda dej att skaffa FORM nr 7.

I Uppsala strax bortom centrum, i en vacker äldre villa, finns Upsala-Ekeby, den koncern i vilken Rörstrand ingår.

Det har sina historiska orsaker att huvudkontoret finns just där. Ursprunget till koncernen finns nämligen att söka i kakelföretaget Upsala-Ekeby vars fabrikslokaler ännu kan skådas ett ögonkast från Huvudkontoret.

Mången har gjort ett besök i Uppsala och skildrar här i ett litet reportage koncernledningen.

För cirka tio år sedan formades det koncept, som idag utgör koncernens verksamhet, nämligen BORD KÖK PRYDNAD.

Koncernen arbetar med i huvudsak tre material: Glas, metall samt porslin och keramik. Procentuellt utgör glaset den största andelen ca 42 %, med finkeramisk tillverkning på andra plats omfattande ca 32 %, metall med ca 20 % samt specialartiklar med omkring 4,5 % och lantbruket ca 1,5 %.

I koncernen ingår Kosta Boda med fem glasbruk, Rejmyre Glasbruk, Rörstrand AB med Hackefors Porslin, Steninge Keramik och GAB-Gense samt Lantbruket. Förutom produktionsenheterna ingår i koncernen sju utländska dotterbolag. Cirka 2000 människor är anställda i Upsala-Ekeby och omsättningen är drygt 400 miljoner kronor.

Detta mäktiga imperium administreras från en äldre vacker villa i Uppsala. Där arbetar, i en lugn och stressfri miljö, tio människor med att föra koncernens många företag framåt mot de uppsatta målen. Ett sådant mål är att uppnå 60 % exportandel. I dag exporteras ca 40 % av tillverkningen.

Det finns en stabil totalstrategi bakom verksamheten i UE. Den uttrycks i sju punkter, sju ledstjärnor, och kan populärt sammanfattas så här:

- * Marknadsorientering inom samma (närliggande) område, kunskaps- och erfarenhetsmässigt.
- * Inträdesbiljetten till en ny bransch är mycket dyr och väntetiden på framgång mycket lång.
- * Starka områden görs ännu starkare: Områden där vi inte kan bli starka avvecklas.
- * Aldrig investera sej ur en svårighet (kris): Bara investera för att förbättra ett redan bra förhållande.
- * Likviditet till och med viktigare än lönsamhet.
- * Köpa-sälja likaväl som att producera-sälja.
- * Katastroftestet: Aldrig större satsning än att vi kan tåla ett totalt misslyckande.

-Koncernledningen presenteras!

På bilden fr v Lars Carlberg, Erik Hammerlund, Inga-Britt Aldenby, Paul Elghager,

Harald Törnblom, Bengt Andreasson, Margaretha Samuelsson, och Eric Andersson.

De här »ledstjärnorna» ingår i den filosofi som UE:s VD Erik Hammerlund omfattar i sin affärsverksamhet. Liksom hans övertygelse att det idag är hart när omöjligt för ett enstaka företag att klara sej. Den företagsgrupp han format kring koncernkonceptet bör alltså ha stora möjligheter att expandera för att överleva. Men det gäller att arbeta internationellt, att inrikta sej på stora konsumentgrupper, till förfång för dem som önskar specialiteter. Detta skall ske utan att ge avkall på kvalitet och design, tvärtom skall det tack vara dessa särmärken på Upsala-Ekebys produkter lyckas.

Erik Hammerlund

»Jag är aldrig rädd för framtiden, säger Erik Hammerlund, men är glad att de senaste åren nu ligger bakom oss i stället för framför. Upsala-Ekeby är väl förberedd för 80-talet.»

UE:s VD, Erik Hammerlund är 56 år och började på Upsala-Ekeby redan 1954, då var han direktörsassistent. Sedan dess har han skaffat erfarenheter från många andra områden. Om man i rask takt räknar upp dem så vidgas bil-

den av den dynamiske chefen.

Alltså: 1945-50 driftschef vid Rejmyre Glasbruk. Skultunaverken 50-54. Olika tjänster, inklusive vice VD, vid Upsala-Ekeby. Avbrott i UE-tjänsten under åren 1966-70. Chef för Kalmar Verkstad (som bl.a. gjorde Tjorven). Därifrån till VD-posten i Upsala-Ekeby. Fast redan 1966 fick Erik Hammerlund en post som suppleant i UE:s styrelse.

Glas, metall och finkeramisk finns alltså i hans bakgrund och det är väl knappast någon nackdel i nuvarande arbetet.

Vi möter Erik H. på hans arbetsrum i villans övre våning. Lång, smärt, senig, frisk och vital sitter han bakom sitt skrivbord, som är okonventionellt placerat i rummet, till vänster innanför dörren. Knappt utan att några frågor behöver ställas växer bilden av företagsledaren fram. Ord som energisk, planerande, kontroll, filosofi, vishet och kunnande växer associerande fram i minnet av samtalet med Erik H.

Ur anteckningsblocket citerar jag en del av de teser om företagsledning som kom fram.

»Att vara företagsledare är lika med att syssla med förändringar. Det är of-

tast inte omtyckt av andra. Men vi måste med i omvärldens förändring annars blir vi akterseglade.»

»Allas synpunkter är viktiga. Man lyssnar på alla. Det gäller att inte påverkas av en grupps delintresse.»

»Man undrar ständigt om man gör rätt.»

»Trots MBL är det slutligen en som måste träffa avgörande.»

Erik Hammerlund tror inte på centralisering. Han planerar så att varje sektor skall vara operativ. Jobbet skall inte göras på huvudkontoret. HK:s uppgift skall vara styrande och uppföljande. Att syssla med strategin, med framåtriktad planering.

— I arbetet gäller det konkret att skapa styrinstrument och att följa upp både formellt och informellt, säger Erik H. Vi måste ha ett »early warning system», en alarmklocka som varnar när något är på väg att inträffa. Det händer ändå saker som går galet och det måste vi genast ta itu med.

Till Huvudkontoret kommer inte många besökare. Det är precis som E.H. önskar. Han vill i stället själv ut till verksamheterna, besöker människorna i deras produktions- eller säljarvardag. Arbetet kräver alltså mycket resor av honom. Väl förberedd kommer han och noggrant informerar han sej också ute i företagen. Bra beslut skall bygga på mesta möjliga information, tycker Erik H.

Bengt Andreasson

I ett annat, mycket vackert rum på övre våningen, möter vi Bengt Andreasson. En mycket distingerad herre med en varm och förtroendefull utstrålning. Han är UE:s vice VD och finansdirektör. Han är också medlem i sektorstyrelserna och suppleant i koncernstyrelsen. Arbetet rymmer täta kontakter med produktionsbolagen och med dotterbolagen i finans och kreditfrågor. Liksom att förbereda frågor för koncernstyrelsen. Det låter hanksamt tungt och formellt, men Bengt Andreasson försäkrar att man tvärtom arbetar mycket informellt genom personliga kontakter och genom telefonen.

Sedan 1950 har 58-åriga Bengt Andreasson varit i UE:s tjänst. Hela omdaning- en till nuvarande koncernbildning har han deltagit i.

Ulf Ericsson

Ulf Ericsson, 37, är koncernens ekonomidirektör. Just nu är han dessutom tillförordnad chef för Kosta Boda fram till årsskiftet 1980-81.

Nu har Mängden alltså begivit sej till Kosta Glasbruk för att få en pratstund med innehavaren av den tredje viktiga posten i koncernledningen.

Denne unge ekonomidirektör är utbildad i företagsekonomi och är fil.kand. i Lund. Kom till Upsala-Ekeby 1972 för att arbeta med olika budgetuppgifter. Arbetet har ändrat karaktär allt eftersom. Ulf har varit med under den period då Upsala-Ekebys nuvarande koncept vuxit fram och därför blivit något av en specialist på värdering.

Ulf leder varje år arbetet med koncernens årsredovisning. Han skall förhandla, sköta central personalpolitik förutom huvuduppgiften att svara för ekonomisk planering och kontroll. Som ekonomidirektör sitter han också i dotterbolagsstyrelserna. I det dagliga arbetet samarbetar han självklart med Bengt Andreasson.

Ulf Ericsson

Lars Carlberg och Sören Jespersen

Knutna till ekonomiavdelningen är också två **controllers**, Lars Carlberg, 35 och Sören Jespersen, 30. Deras arbete är alltså av ekonomisk natur. Kortfattat kan man säga att de samlar in och bearbetar ekonomiska fakta. Det blir för dem en hel del samarbete med dotterbolagens ekonomichefer. Lars har ansvaret för de svenska bolagens sifferbearbetning, medan Sören har motsvarande arbete för de utländska dotterbolagen. Lars sköter med datorns hjälp också den löpande redovisningen åt UE, d.v.s. Huvudkontoret, Marknadskontoret och Lantbruket. Bokslutet för moderbolaget görs av Lars, medan Sören är behjälplig med de utländska dotterbolagens bokslut.

Sören Jespersen

Inga-Britt Aldenby

— Vi arbetar mycket självständigt här, säger Inga-Britt Aldenby, 40, direktörsassistent, som har jobbat på UE sedan 1972. I arbetet ingår bl.a. uppgiften att vara Erik Hammerlunds assistent och att sköta informationen till exempelvis aktieägarna och ut i koncernen.

Hennes glada och självständiga personlighet är en uppskattad tillgång, särskilt som hon har många kontakter med människor utifrån.

Margaretha Samuelsson, 24, är fil. kand. med sekreterarekurs och språken tyska, engelska och franska. Hon har många uppgifter på HK, ett mångskiftande pussel, som innehåller allt från telefonsvare- ri och skötseln av Telex samt sekreterar- arbete för Lars, Sören och Eric Anderson. Det som andra tycker mindre bra om det gillar hon. Statistik bl.a. sköter hon med förtjusning, säkert till glädje för alla.

Paul Elghager, 64, är koncernkassör och den äldste medarbetaren på HK. Man kan säga att han redan 1943 började ar- beta åt UE först som kamrer i UEs försäljningsbolag i Stockholm. Hans nu- varande arbetsuppgifter rymmer all slags ekonomisk service till personalen vid Huvudkontoret och Marknadskontoret i Stockholm. Reskontran sköter han, lik- som ekonomin för Lantbruket och den ganska omfattande hyresverksamheten i den gamla fabriken. Flödet av pengar mellan dotterbolagen och Upsala-Ekeby faller på hans lott. Man kan säga att han verkställer de ekonomiska besluten.

Eric Anderson, 61, är Upsala-Ekebys fastighetsförvaltare. Tidigare var han verksam som underhålls- och verkstads- chef samt ansvarig för byggnads- och energiavdelningarna.

Sedan kakelproduktionen upphörde hyr Upsala-Ekeby ut fabrikslokalerna. Byggnaderna ägs numera av Uppsala kommun, men arrenderas ännu ett par år av UE, ett arrangemang för att under- lätta avvecklingen. I de gamla fabrikslo- kalerna finns nu ett 70-tal hyresgäster representerande de mest skilda verksam- heter.

Harald Törnblom, 47, är HK:s allt i allo. Främst sköter han de tre bilarna, en Peugeot och två SAAB. Massor av årsmil blir det som chaufför åt Erik Hammer- lund, Bengt Andreasson eller Ulf Eriks- son. Harald fixar också med posten och bankärenden eller annat som man behö- ver hjälp med på HK.

Ove Alström

Hårt abete på kärv marknad

Mitt i farten, hemma på grund av några nödvändiga ombokningar, har vi lyckats att få träffa Bob Söderlund. Han ger oss en marknadsöversikt i rasande fart. Hans tid är strängt inbokad. Det brukar den alltid vara.

Under 1980 har vi nått de mål som vi satte upp i den i augusti reviderade marknadsplanen. Det betyder då förstås att det inte är ett helt tillfredsställande år. Det beror på en vikande konjunktur i en vikande världsekonomi.

Inför 1981 har man kavlat upp skjortärmarna. Nu tas det nya friska tag.

Det allra viktigaste som händer är introduktionen av 2 nya vinserviser, båda designade av Bertil Vallien. Den ena med den andra utan optik. De har dragna ben och fot samt görs i kaliglas. Nu kommer vi att återta vår gamla position i och med lanserandet av de här vinserviserna, säger Bob.

1981 skall vi för första gången delta i Birminghammässan. Det är en nationell mässa lik den i Frankfurt, där vi självklart också är med.

Våra säljansträngningar i grannländerna har lyckats bra. Det gäller Illums i Danmark och Kristiania i Norge.

Bob Söderlund har under det gångna året rest mera och träffat flera människor än någonsin och också gjort flera avslut för att säkerställa vår omsättning.

Inför 1981 önskar Bob Söderlund alla en sund optimismen och en stor portion arbetsglädje. Vår ställning är stabil, grundmurat bra, påminner han i strukturmöte skugga.

Från Boda kommer det nyheter, en geometrisk serie karaffer som gjorts av Rolf Sinnemark. Dessutom en serie kannor, vaser, skålar, karaffer och ljusstakar i kaliglas.

Boda Artist Collection satsar man stort på. Vulcano heter en serie i svart glas som Bertil Vallien svarat för.

Monica Backström fortsätter att utveckla sitt naturtema i glas. Efter äggen och svamparna följer nu snäckor i opal och mångfärgat glas.

ÅRETS FORMGIVARE är en mycket hedersam titel som Bertil Vallien tilldelats av Japans förnämsta designtidning. Sträck på oss. Vad duktiga vi är ändå!

Mera Bertil! För Kosta Kristall har han gjort LJUSHUVUDEN, en av varadera könet. Det kommer att bli en stor säljare tippar marknadsfolket.

Bertil Vallien har också gjort en serie kaliglas som innehåller salladsskål, vaser, kannor, karaffer och dricksglas. Den hette tidigare Balustrad, men genomgår just nu ett omdöp.

Nya trycksaker kommer bland annat en broschyr i jätteupplaga, 500.000 ex., på många språk.

Bildband, som skall skildra framtagningen av produkterna och konstnärerna samt livet runt omkring, skall också produceras.

Anna Ehrner har gjort konstföremål av hög dignitet och i rosa slöjefärgat glas en serie vas, skålar och pokaler.

Hur går det med exporten?

Exportera eller dö! Vi måste uppnå en större exportandel! Exporten är vår viktigaste marknad! Vårt mål är att uppnå minst 60% exportandel! Sådana där utrop har vi hört flera gånger under de senaste åren. Exporten måste vara mycket viktig för oss, det tvivlar vi inte på.

Men hur går det? Mången lyckades tränga upp Lars Gunnar Rydén i stolen för fem röda minuters information om läget:

— Det har varit ett besvärligt år, en dålig marknadssituation och lågkonjunktur. Australien har minskat, en kraftig faktureringsnedgång. Ändå är det inte dåligt där. Vi syns överallt. Men vi har konkurrens, hård konkurrens nu, bland annat från öst-staterna som nu också trängt in där.

Vi har minskat också i Tyskland, som tidigare var vår största marknad. Där har man egna problem med negativ handelsbalans t.ex. och det påverkar oss.

USA har gått bra i år, har passerat Tyskland och är nu vår största marknad efter Sverige.

Belgien går bra, Schweiz hyggligt och Grekland mycket bra, citerar han sitt minne, Lars Gunnar. Slår upp en pärm och kollar, räknar snabbt ihop några siffror från olika kolumner och säger: Vi har exporterat 55% i år. Vi säljer mera på export än i Sverige.

Tänker efter en stund och säger också: Vi tror alltid att vi är så duktiga och välkända i Amerika. Men i det stora hela är det inte så. Men vi är marknadsledare på design och kvalitet. Vi är i dag mycket mera välkända än för tio år sedan. Ändå måste vi hårdare marknadsföra oss med design och med kvalitet. Skapa ett snobbvärde kring vårt glas. Det måste bli inne att köpa av oss, av Kosta Boda. Men prisbilden är alldeles för hög. Kunden i USA fodrar mycket hög kvalitet för vårt pris, det skall vi veta och leva upp till.

Vi blir snabbt kopierade, det är också ett problem. Ta Linda som exempel. Man kan överallt köpa en kopia från Thailand nu. Vårt original kostar åtta (8) gånger mera i detaljhandeln, men skillnaden i kvalitet är liten.

Fast vi tror på ett bättre 1981, slutar Lars Gunnar Rydén.

300 år i Trä Glas och Smide

Kjell Engman, 33, formgivare på Boda Glasbruk, jobbar just nu med en stor väggedekoration till Madesjö-Nybro Sparbank. Den skall sitta inne i de nya lokaler som banken nyligen flyttade in i.

Beställningen fick Boda efter en direkt förfrågan till Kjell. Sparbanken hade varit på brukets utställning och sett vad han förmådde. Nu ville man att Kjell skulle göra en stor utsmyckning som kunde invigas i mars 1981 i samband med bankens bolagsstämma.

Efter långa och trägna studier hos Landsantikvarien började Madesjös historia ta form i Kjells huvud och därav kom bilden fram. I den slutliga utformningen handlar den 6 meter långa väggreliefen om 300 års händelser. »Sven Håkanssons vandring i tiden» kallar Kjell

sin skapelse. Sven Håkansson var en bråkstake, en Dackefigur från Madesjö som levde på 1600-talet. Han blev kanske mera känd under namnet »majoren från Ebbehult», deltog i Kalmarkriget och utmärkte sej som hjälte där.

Utsmyckningen utgörs av tio sammanlänkade bilder i två avdelningar, en äldre del och en nyare. De smälter in i varandra vid bron, som en gång gav Nybro sitt namn. Där i bildens mitt finns också den välkända sparbankseken. Med Nybros namn förhåller det sej så här: Där bron nu ligger fanns LORTBRON. Köpmännen gav den nya bron, som byggdes där 1721 namnet *nybron*. Madesjö kom sedan dess att kallas NYBRO.

Av trä, smide och blyinfattat planglas har Kjell byggt upp sin 6x1 meter stora bildberättelse. Lennart Karlsson i Bodas

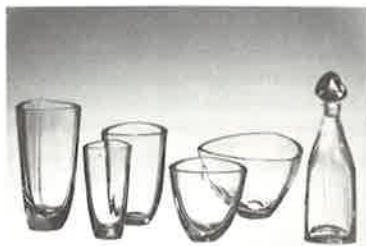

snickarverkstad har gjort träarbetena medan Evert Furubring arbetat fram smidet. Blåstring och blyinfattning av glaset gör Kjell Engman själv. Glaset, som finns i bilden är den här gången inte från Boda, utan vanligt (näja) planglas som Kjell köpt in för ändamålet.

Årets bästsäljare skall Göran Wärrfs minicube för värmeljus bli. I skimrande kristall! Göran har fortsatt att utveckla Cube-serien. Där finns också skålar, vaser och brevprens.

Sverigeskål- och fat, i präglat och centrifugerat, kommer från Boda, format av Kjell Engmans hand och öga, liksom en serie vaser »Summer».

Klas-Göran Tinbäck har utvecklat en serie fastblåsta vaser i kristall från Kosta.

En årstallrik har Paul Hoff gjort. Dessutom står ett uppdrag och väntar på hans skaparglädje. Det är Frishwater Projekt i Schweiz som vill ha hans hjälp med en Limited Edition.

Bon Joul på Er!

Nej, det är inget skrivfel. Den svenska Standardiseringskommissionen (SIS) har meddelat att det här är ett lämpligt sätt att hälsa God Jul. Bon Joul kan nämligen förstås av människor från många språkområden.

Man har tagit fonetisk hänsyn då man komponerat den nya internationella julhälsningen och pekar på att som exempel kan det på Kanton-dialekt uttalas Woang-Yingh utan risk för feltolkningar.

Allra sist i meddelandet, som vi saxat ur tidningen Arbetet, läser man att arbetsgruppen för den nya julhälsningen bestått av bland andra Mr Tom T. Bloss, USA, Peder Ambrosius Julemand från Danmark och Monsieur Jules Clappe, Paris. Då går det upp för oss att vi åkt på en blåsning. Men varför skall vi skoja bara vid 1 april. Dessutom kanske den här internationella julhälsningen kan fungera. Prova! Bon Joul på Er!

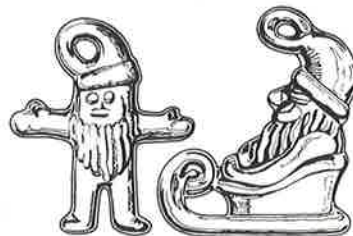
God Jul i Bodu-stugan

En kär gammal tradition har åter kommit till heders. För 16 år sedan när Bodastugan skapades på initiativ av Erik Rosén med Lena Larson och Erik Höglund som verkställare startade traditionen: Att smycka stugan allt efter säsongen. Lena Larson brukade komma ner vart halvår på den tiden för att måla eller byta tapeter. Att skapa stämningsfulla interiörer, som inspiration för kunderna, var målet. Då skulle man må bättre och köpa mera.

Den där traditionen har framför allt juletid tagits upp under alla år. Dock inte de allra senaste åren.

Efter en tid i träda har nu Bodastugan åter smyckats i vacker juledrätt med massor av vackra ting förföriskt framlagda. Åter var det Erik Rosén som tog initiativet och bad formgivarna om hjälp med arbetet.

Monica Backström och Rolf Sinne-mark tillsammans med personalen i Boda satte genast i gång med att skaffa girlander, tomtar, änglahår, nötter och frukter, gran och en. Efter några dagars intensivt arbete kunde man i annonser, precis som förr, bjuda allmänheten välkommen till en skimrande, stämningsfull Bodastuga.

Kosta Boda skräpar ner, säger kommunen!

Vi har kunnat läsa i lokaltidningarna att Kosta Boda inte håller snyggt på sina domäner. Kan det vara sant, undrar vi, till Göthe Gustafsson?

— Det är Emmaboda Kommuns Byggnadsnämnd som ålagt oss att ta bort ett skjul och ett bilvrak på en fastighet.

Det här är ju inget speciellt, vi håller efter våra fastigheter hela tiden, men i de här fallen har vi gjort som vi blivit anmodade. Det gällde t.ex. ett förrådsskjul bakom Röda Stugan i Boda, liksom ett skjul på en annan Bodafastighet. Vi har också fått ett åläggande som gäller en fastighet vi sålde redan förra året. Det är

inte vårt jobb längre alltså. I Åfors gäller påpekandet det gamla måleriet, men vi har begärt anstånd till sommaren 1981. Det är nämligen så att där finns Åfors Frysackförening inhyrda sedan 25 år. Nu har vi sagt upp dem till avflyttning senast i april 1981. Sen river vi den gamla byggnaden.

Hus har vi rivit flera stycken självmant tidigare, sådana som skräpat ner eller varit för dåliga att ha kvar. I Åfors har vi rivit tre fastigheter, i Boda 1 och i Johansfors 3 st. Även framöver räknar vi med att behöva riva ett eller annat gammalt hus. Det gäller också i Kosta.

Kosta Bodas fastighetsbestånd är fortfarande ganska stort, men alla hus kommer att säljas. Man har inte ändrat sin politik därvidlag.

Fastigheterna finns i alla bruksorterna med 30 st i Kosta, 16 i Boda, 2 i Åfors, 3 i Johansfors och 2 i Skruv. Totalt finns 121 lägenheter och några enkelrum att förvalta.

— Så fort någon lägenhet blir tom så får den stå utan hyresgäst tills huset är sålt. Fortfarande gäller att Kosta Boda först erbjuder hyresgästerna att köpa huset, slutar Göthe Gustafsson.

Uppskjuten rökgasrening

Som bekant har koncessionsnämnden ålagt Kosta Boda att installera ett luftfilter för rening av rökgaserna från nya hyttan.

Beroende på det ekonomiska läget har företaget begärt anstånd med installerandet av filtret till nästa år.

Påpekas kan i sammanhanget att Kosta Boda gjort väsentliga investeringar i den yttre miljön under en 3-årsperiod. Dit hör bl.a. den nya reningsanläggningen, som kostade 1,1 miljon 1978. Dit hör också pelleteringen av mängen, som drastigt minskade förgiftningsriskerna.

Framför oss ligger dessutom ett investeringsprogram, omfattande ca 5 milj. kronor för 1981.

DELÅRSRAPPORT 1/1—31/8 1980

Försäljning

Den goda marknadsutvecklingen under den första delen av året har under sommarmånaderna avsevärt dämpats. Särskilt hemmamarknaden och den viktiga Australien-marknaden uppvisar en ogynnsam utveckling. För hemmamarknadens vidkommande finns anledning anta, att den kommer att bli svag även resten av året.

Omsättning fördelad på verksamhetssektorer (Mkr)

	Januari—augusti 1980	1979	%-för- ändring
Porslin: fältspat- och flintporslin, stengods	65,4	60,2	+ 9
Keramik: lergods, stengods	15,2	14,7	+ 3
Glas: helkristall, kaliglas, borosilikatglas	91,0	88,5	+ 3
Metall: silver, nysilver, rostfritt stål	44,5	34,8	+ 28
Special: Boda Nova, Boda Shop	8,4	9,7	- 13
Lantbruk:	3,5	3,9	- 10
Internleveranser:	-0,6	-0,9	
Koncernomsättning	227,4	210,9	+ 8

Koncernomsättningen indikerar en viss volymminskning på grund av mellan jämförelseperioderna genomförda prishöjningar.

RÖRSTRANDS nya bordsservis "Primeur" av Signe Persson-Melin — 80-talets bordsservis — har mottagits mycket väl av handeln och kommer att bidra till en bättre omsättningsutveckling än normalt under det tredje tertiet. Detta gäller även HÄCKEFORS' 50-årsjubileumsservis "Nyponros". GULDSMEDS AKTIEBOLAGET har lanserat en silverserie som tilldragit sig stort intresse, varav "Ängman-bägarer" levereras under hösten.

Produktion

För porslins-, keramik- och metallsektorerna har produktionen förlöpt normalt, men åsyftad produktivitetshöjning har icke helt kunnat uppnås.

Glassektorn står mitt uppe i en omfattande omstrukturerings- och rationaliseringsperiod som är kostnadskrävande och produktionsstörande, men som kommer att medföra positiva resultateffekter redan år 1981. Skrufs Glasbruk har under perioden lagts ned och avtal om försäljning av Målerås Glasbruk träffats. En betydande sortimentsanering med koncentration till lönsamma produkter och tillverkningsenheter äger rum.

Trots att utleveranserna under senare delen av perioden legat kraftigt under budget har produktionen kunnat anpassas här till, varför lagerutvecklingen varit normal, dock medförande lageruppbbyggnad för nylanserade produkter som skall utleveras under högsäsongen. Bland annat som följd härav har likviditeten något försämrats.

Investeringarna har under perioden uppgått till 6,6 Mkr (8,5 Mkr).

Resultat och årsprognos

Det redovisade resultatet före extraordinära poster, bokslutsdispositioner och skatter uppgår till - 7 Mkr (- 2 Mkr). Till resultatet kommer vissa realisationsvinster. Försämringen mot föregående år motsvarar beloppsmässigt ungefärligen kostnaden för vårens arbetskonflikt.

Som sedvanligt är det tredje tertiet helt avgörande för årsresultatet och mot bakgrund av den marknadssituation som just nu råder måste det betecknas som osäkert om föregående års resultat kan uppnås.

Uppsala i oktober 1980

Erik Hammerlund
VD

På bilden ser du Vincent Diamini och Sibusiso Mahlanga tillsammans med sina arbetskamrater i hyttan.

Vincent och Sibusiso lär sig glaset

*Sedan början av november finns ett par glasarbetare från Swaziland i Kosta för att skaffa erfarenheter från glasin-
dustrin.*

De utgör en del av det SIDA projekt som resulterat i ett glasbruk med 30-talet anställda i Swaziland.

Av Ronnie Gunnarsson i Kosta får vi veta litet mera om det här projektet.

Vincent Diamini och Sibusiso Mahlanga heter de 22-åriga grabbarna från Swaziland, som just nu praktiserar på Kosta. Under november har de varit elever hos Jan-Eric Ritzman och just nu jobbar en i en verkstad i gamla hyttan, där han fångar an till ben, medan den andre praktiserar i formverkstaden.

Under tillsammans 6 månader skall de hinna med att praktisera också i glaskammaren och underhållsverkstaden. När de så småningom kommer tillbaka till sitt eget land får de troligen arbeta som förmän.

Innan Vincent och Sibusiso kom hit hade de arbetat med glas hemma i Swaziland omkring 1 1/2 år. I Kosta har de varsin liten lägenhet intill posten. De

säger att de gillar arbetet på glasbruket men är inte vidare förtjusta i kylan vi har här. En tröst kan det kanske vara att de kommer att få uppleva vår härliga svenska vår.

Det glasbruk, där de arbetar hemma i Swaziland, har bekostats av svenska SIDA-pengar. Där finns också en grupp svenskar som rådgivare och lärare. Välkänd för oss i Kosta Boda är Willy Andersson, som var med i uppbyggnaden av glasbruket. Bo Aspling från glasskolan i Orrefors samt Ola och Marie Höglund. De sistnämnda jobbade tidigare på Boda Glasbruk. Nu är de lärare.

Glasbruket har omkring 30 anställda och producerar glas som säljs framför allt till djurparker och affärer i södra Afrika. Mest är det handgjorda djur man gör, elefanter, giraffer och noshörningar – turistsovenirer.

Det understöd, som SIDA ger, går till ett av staten ägt bolag i Swaziland och det är detta bolag som sedan svarar för driften av glasbruket. Våra afrikanska praktikanter är alltså utsända av sitt glasbruksbolag, som betalar deras praktikkostnader.

Jerringpriset

Har du hört i sportradion vad de ropar om Jerringpriset? Man vill att vi skall tipsa om bästa idrottsprestation så att de för andra gången skall få dela ut Jerringpriset.

Jerringpriset, det är en skål som Göran Wärff formgivit och Kosta tillverkar i kristall. Ena sidan har ett porträtt av den välkände hallåmannen Sven Jerring. På den andra sidan blir det plats för namnet på den lyckliga som får priset. Riksradiation har valt rätt då de bestämde att Kosta skulle tillverka priset åt dem.

Energi- sparandet fortsätter

I ett tidigare nummer av MÄNGEN har vi rapporterat om det fantastiska resultat energispararna uppnått på våra bruk.

Här kommer ännu en uppmuntrande rapport om det fortsatta energispararbetet.

Det var i nr 1-80 som vi rapporterade om oljesparandet i Boda och Kosta. Nu har verksamheten utvidgats också till Johansfors och Åfors. Tack vare de åtgärder man vidtagit sparar 700.000 kronor om året i lägre oljeförbrukning för ugnarna. Ytterligare besparingar kan Gunnar Nygren och hans samarbetande smältare göra, får vi veta. Man arbetar så att smältarna rapporterar sina data till Gunnar som gör statistik på dem. Sedan jämför man med ett framräknat normvärde och då ser man genast om något inte är normalt och kan rätta till det. Nu räcker det ju inte med att göra statistik, det skall till praktiska åtgärder också. Det är där man åstadkommer besparingarna. Gunnar och hans vänner arbetar främst med trimning av rekuperatorer och brännare och lockar fram högsta effekt ur lägsta förbrukning.

Den här första omgången besparingar utgörs av ca 9 kubikmeter olja i veckan och ytterligare 4 sparade kubikmeter kan man komma fram till med nuvarande utrustning.

Gör man sedan en del investeringar lovar spargänget att pressa åtgången med nya 15 kubik olja i veckan. Det skulle smaka bra, det betyder nämligen sparad olja för över miljonen på ett år. Mycket pengar – en kubik kostar ju cirka 1500 kronor.

Uppvärmningskostnaderna för brukens lokaler kan också pressas nedåt. Att sänka temperaturen under tider ingen finns där, på helger och under nätterna, blir sparade pengar.

I Åfors finns planer på att installera en avgaspanna för lokaluppvärmningen, men det innebär en ganska kraftig investering, ca 100 000 kronor.

I jakten på förlorad energi har man hunnit med att kontrollera energiåtgången på alla bruken och man har nu klart för sej var man kan spara. Det beror ju i första hand på vilken utrustning som krävs.

Det resultat man rec'ovisar i den här omgången bevisar dock att det här arbetet är verkligen lönsamt.

Semesteröverens- kommelsen för 1981

Överenskommelse har träffats mellan KOSTA BODA AB, Svenska Fabriksarbetareförbundet, SIF och SALF angående huvudsemestern och rekommendation av 5:e semesterveckans förläggning år 1981 samt inarbetad tid åren 1981 – 1985.

– Huvudsemestern 1981 förläggs till veckorna 28, 29, 30 och 31 (6/7 – 2/8 1981).

– Uttaget av 5:e semesterveckan semesteråret 1981 rekommenderas till 28, 29, 30/12 1981 samt 4, 5/1 1982. Alternativt under vecka 27.

Företaget har dessutom lämnat rekommendation av 5:e semesterveckans förläggning åren 1982 – 1985 enligt följande:

År 1982 23/12, 27/12, 28/12, 29/12 och 30/12.

År 1983 9/5, 10/5, 11/5, 27/12 och 28/12.

År 1984 28/5, 29/5, 30/5, 27/12 och 28/12.

År 1985 2/5, 3/5, 13/5, 14/5 och 15/5.

Inarbetade dagar (klämdagar)

År 1981 2/1, 5/1 och 29/5.

År 1982 21/5.

År 1983 7/1, 13/5, 29/12 och 30/12.

År 1984 30/4 och 1/6.

År 1985 17/5, 23/12, 27/12 och 30/12.

Inarbetning sker med 0,1 tim/dag (6 min) enligt samma principer som gäller för närvarande.

Arbete under inarbetade dagar kan för vissa personer bli aktuellt.

KORTTIDSVECKOR INFÖRS

K.V. Fornell säger på Mängens förfrågan att den här typen av aktiviteter blivit allt vanligare sedan lagerstödet kom bort.

Nu har man på Kosta Boda kommit överens med Fabriksarbetareförbundet om 3 dagarsveckor från och med vecka 3 till och med vecka 12 år 1981. Det rör sig totalt om 11 kortveckor tillsammans 23 arbetsfria dagar. Ungefär en 10% nedskärning av årsproduktionen.

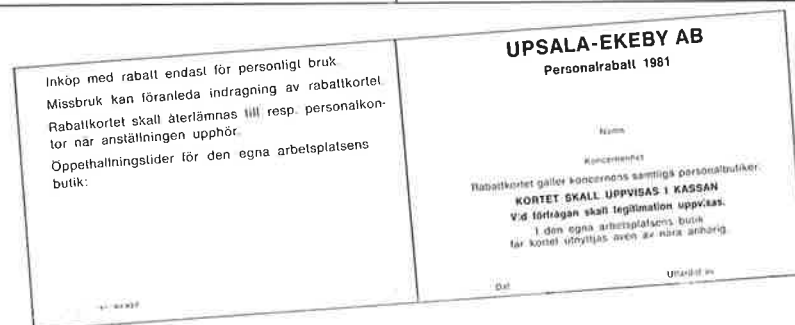
Anledningen är att företaget måste minska lageruppbbyggnaden.

Undantagna från beslutet är personal i Nya Hyttan samt vissa förädlingsavdelningar i Kosta. I viss mån gäller undantaget också Johansfors.

Varslet omfattar drygt 300 personer i Kosta Boda. Permitteringslön betalas av företaget de första 5 dagarna och därefter träder A-kassorna in.

Att tänka på!

- Det är viktigt att alltid anmäla inkomstförändringar till försäkringskassan. Detta bör man göra snarast efter det en förändring skett. Den beräknade inkomsten 12 månader framåt är nämligen vad försäkringskassan kallar: Sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Den bestämmer hur stor ersättning som utbetalas per dag från försäkringskassan när man är sjuk.
- Den sjukpenninggrundande inkomsten avgör också vilken månadserättning man har rätt till från Avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS) om man skulle bli förtidspensionerad på grund av sjukdom.
- Råkar någon ut för en arbetsskada med sjukskrivning som följd så är den sjukpenninggrundande inkomsten även då avgörande för hur stor ersättning som utbetalas per dag från Trygghetsförsäkringen vid arbetsskada (TFA).

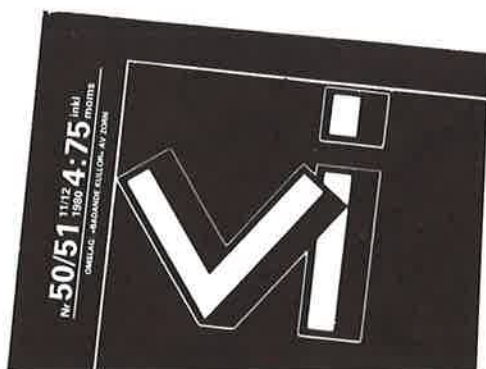
PERSONALRABATTKORTET 1981

I god tid har nästa års personalrabattkort kommit till Kosta Boda.

Kortet, som avbildas här intill, gäller från 1 januari 1981 och ger innehavaren en personlig rabatt vid inköp i koncernens butiker. I den egna arbetsplatsens butik får man dock låta anhörig också utnyttja kortet.

Det är alltså inga nyheter i reglerna för kortets användning, det gäller precis som förut.

Pensionärer som önskar personalrabattkort ombedes höra av sig till Personalavdelningen på Kosta, eller till platschefen på respektive bruk.

GLAS – Ett aktuellt ämne

Nu skrivs det om glaset. I tidningar och i tidskrifter kan man mest varje dag läsa om glasbrukens problem, men också om glaset som produkt, vardagsvara eller konstföremål.

I det senaste numret av kooperationsveckotidning VI nr 50/51 kan man läsa en del tankvärda saker som den välkände journalisten Lars Westman skrivit. Det nya glaset är rubriken på artikeln

som handlar mest om det nya med emanshyttor. De blir fler och fler, ensamblåsarna, skriver han, fria men ensamma. På ett helt uppslag i tidningen finns en färgbild som visar en del av vad ensamblåsarna kan. Vi känner igen några namn bland dem: Ulrica Hydman-Vallien och Ann Wärfv t.ex.

Men läs själv, Lars Westman skriver så trevligt dessutom.

PERSONALNYHETER

BÖRJAT

KOSTA

Annika Karlsson	hyttan
Ann Hansson	städning
Marion Stasny	hyttan
Yvonne Andersson	städning
Britt-Marie Nordlund	städning
Marina Lilja	hyttan
Bengt Axelsson	hyttan
Jan Håkansson	hyttan
Åke Karlsson	hyttan
Athanassios Kostakis	hyttan
Meropi Kostakis	hyttan
Elsa Pettersson	glaskammaren
Harry Lau	hyttan
Georg Parai	hyttan

SLUTAT

Lennart Holmqvist	hyttan
Britta Witte	målarverkst.
Nils Blomgren	lagret
Gunnar Eneroth	hyttan
Kent Gunnarsson	hyttan
Ester Johansson	sliperiet
Jan Johansson	hyttan
Borivoje Jovanović	hyttan
Jan-Birger Johansson	lagret
Hans Persson	glaskammaren
Stefan Gröön	mek. verkst.
Jan Åberg	hyttan
Mikael Svensson	hyttan
Arne Blom	sliperiet
Per-Gunnar Fagerlund	mek. verkst.
Staffan Fransson	mek. verkst.
Ulf Andersson	hyttan
Cristos Chnitidis	hyttan
Liselotte Grape	markn.avd.
Claes-Göran Juhlin	markn.avd.
Erling Karlström	VD
Gunilla Anderson	markn.avd.
Tomas Tunemyr	ekonomiavd.
Stig Johansson	markn.avd.

SKRUV

SLUTAT

Willy Gunnarsson	hyttan
Lars Lindahl	hyttan
Allan Johansson	hyttan
Wåge Ottosson	hyttan
Bernt Strandberg	hyttan
Jarl Eriksson	hyttan
Gösta von Wendel	hyttan
Lage Johansson	hyttan
Björn Bohman	hyttan
Ingemar Bohman	hyttan
Rolf Johansson	hyttan
Annelie Petersson	hyttan
Karl-Erik Ottosson	hyttan
Roland Karlsson	hyttan
Roland Arvidsson	hyttan
Ivan Medin	hyttan
Kjell Fransson	smältning
Kurt Fransson	mängkamma- ren
Gustav Ghelander	mängkamma- ren
Sivert Svensson	mängkamma- ren
Lars-Göran Book	formverksta- den
Krister Johansson	formverksta- den
Nicklas Kostakis	sliperiet
Berit Elmgren	sliperiet
Stig Johnsson	sliperiet
Olle Johnsson	sliperiet
Ingvar Lindborg	sliperiet
Åke Johansson	sliperiet
Karl Couchér	reparation
Ingegerd Karlsson	glaskammaren
Sixten Rydell	glaskammaren
Elsa Ekberg	glaskammaren
Lily Johnsson	glaskammaren
Gunhild Arvidsson	glaskammaren
Irene Svensson	glaskammaren
Berit Jenriksson	glaskammaren
Maj Lindborg	glaskammaren
Laila Glennstål	glaskammaren
Edit Pettersson	glaskammaren
Eva Ottosson	glaskammaren
Inga-Britt Strandberg	glaskammaren
Bertil Pettersson	lagret
Håkan Johansson	lagret
Viola Johansson	städerska
Gun-Britt Karlsén	biträde

BODA

Johnny Persson	hyttan
----------------	--------

Inez Müller	smedjan
Liselotte Blomqvist	hyttan
Hans Abelsson	smältning
Alf Adolfsson	hyttan
Vivi Gustafsson	försäljning
Anette Krahner	formgivare
John Franzén	underh.avd.
Åke Augustsson	smedjan

ÅFORS

Tomas Svensson	hyttan
Leif Johansson	hyttan
Karin Hammarling	sliperiet

JOHANSFORS

Alf Adolfsson	hyttan
Wåge Ottosson	hyttan

Tom Axelsson	hyttan
Bernt Svensson	hyttan
Reine Östensson	hyttan

MÅLERÄS

Bo Andersson	hyttan
Berit Karlsson	kantsliperiet
Göta Engdahl	kontoret

TILL ALL PERSONAL

Svinn av olika slag är en till största delen onödig kostnad som vi alla på olika sätt kan påverka.

Tyvärr måste vi konstatera att en del av svinnets inom vårt företag härrör sig till oegentligheter. Detta är ett förhållande som vi givetvis inte kan acceptera.

För att försöka komma till rätta med detta problem har företaget och de fackliga organisationerna gemensamt beslutat att vidtaga nödvändiga åtgärder genom att under hösten 1980 låta bevakningsföretaget PREFERA AB utföra stickprovskontroller i samband med utpassering från företaget.

Kontrollerna sker på tider och platser som vi i företaget i förväg inte har vetskap om.

Efter varje kontrollbesök lämnar kontrollanterna en skriftlig rapport över gjorda iakttagelser och eventuella ingripanden.

BEVAKNINGSUPPGIFTEN

Bevakningsföretaget har också ett engagemang för att kontrollera in- och utfarter vid bruken. Det kom till efter semestern i år och har ett samband med att man stängslade in Kosta Glasbruk.

STÖLDER VID KOSTA GLASBRUK

Kosta Glasbruk har varit utsatt för regelrätta stölder. Om detta har vi bl a kunnat läsa i lokalpressen. Ett föga smickrande sammanhang för oss. Anders Engström berättar att det kom ett tips om att Kosta-glas erbjöds till försäljning. I samband därmed gjordes en polisanmälan.

Sedan dess har polisen fortsatt sin utredning och förhört ett antal personer. Åklagaren driver utredningen och är den som bestämmer vilka som skall kallas till förhör. Ett mindre antal av dem kommer att kallas till rättegång.

Omfattningen av den här stöldhärvan är ännu inte helt klarlagd eftersom polisutredningen fortsätter, men det rör sig om ganska stora belopp räknat i detaljhandelsvärdet.

ALLAS ANSVAR

Verksamheten vid Kosta Boda bygger på förtroende. Det är den självklara grunden. De allra flesta medarbetarna förstår och respekterar denna omständighet. Men några gör det inte. De orsakar tyvärr olägenheter för de många skötsamma.

Oförklarade svinn på arbetsplatsen skapar lätt en anda av misstänksamhet mellan arbetskamraterna. Det blir otrivsamt på jobbet. Tar man ett självklart ansvar för jobbet är företagets problem också vårt eget. En *sund* misstänksamhet mot det som inte ser ut att gå rätt till kan förebygga svinn. Man kan också bidra med sina kunskaper för att förhindra eller mildra uppkomsten av svinn. Det kan gälla trasiga lås eller bättre rutiner för arbetet. Vad man än kan bidra med, se det som en rättighet och skyldighet. Gör vad du kan för att ditt och kamraternas arbete skall löna sig bättre.

Eftersom alla har samma grundinställning i de här frågorna har det intensifierade säkerhetsarbetet mötts av stor förståelse. De olika fackklubbarna har samarbetat med företaget och står bakom de beslutade åtgärderna.

Om SVINN

Under hösten har ett meddelande gått ut till all personal i Kosta Boda där problemet med onödigt svinn tas upp. I texten kan man läsa om att Kosta Boda engagerat bevakningsföretaget Prefera AB för vissa kontroller.

Männen har talat med Anders Engström, som är den närmast ansvarige i företagsledningen.

BUTIKSBEVAKNING

Redan våren 1979 engagerade vi PREFERA AB för vissa bevakningsuppgifter. I våra sekundabutiker liksom i övriga försäljningslokaler svarar de för bevakning av kunder och personal. Prefera gör provköp för att kontrollera att rätt summa blir inslagen i kassan. Man kontrollerar att inte några kunder stoppar ner varor som man inte tänker betala för.

Prefera bestämmer själva på vilket sätt de vill arbeta, där har Kosta Boda inte något inflytande. Däremot får vi en kopia av de anmälningar som kontrollanterna gör, då de ertappat någon med tillgrepp, säger Anders Engström. Prefera har den principen att alltid göra polisanmälan efter ett tillgrepp. Oftast är det stölder för mycket små belopp det gäller, någon eller några hundralappar. Att bevakningen behövs styrks av att det tyvärr blir ganska många anmälningar som görs.

HAR DU EGENTLIGEN RÅD ATT RÖKA?

Genom att fylla i uppgifterna i den här rutan kan du ta reda på vad röken har kostat dej.

Jag började röka när jag var år.

Nu är jag år. Varje år har 365 dagar.

Då har jag alltså rökt i dagar.

Varje dag har jag i medeltal rökt cigaretter.

Från det jag började har jag alltså rökt totalt cigaretter.

En cigarett kostar i medeltal 45 öre (0,45 kr).

Alla cigaretter jag har rökt har tillsammans kostat mej kronor.

För att tjäna ihop detta belopp måste jag, med tanke på marginalskatten, tjäna det dubbla beloppet, d.v.s. kronor.

Det motsvarar ungefär månadslöner för mej.

Tänk vad du kunde gjort för de pengarna!